

EDUSKUNNAN VASTAUS 235/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle isyyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä isyyslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 91/2014 vp).

Valiokuntakäsittely

Lakivaliokunta on antanut asiasta mietinnön (LaVM 16/2014 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lausumat:

1. Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy kiireellisesti valmistelemaan esityksen perinnönjaon peräyttämistä ja palautusvastuuta koskevaksi täydentäväksi sääntelyksi sellaisia tapauksia varten, joissa avioliiton ulkopuolella ennen 1.10.1976 syntyneellä lapsella on uuden isyyslain 67 §:n 1 momentissa tarkoitettu tavoin

tai sen seurauksena perintöoikeus isänpuoleisen perittävän jälkeen ja antaa esityksen eduskunnan käsiteltäväksi hyvissä ajoin niin, että ehdotetut muutokset voivat tulla samanaikaisesti voimaan uuden isyyslain kanssa.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi perintö- ja testamenttisaannon vanhentumiseen sekä perinnönjaon peräyttämiseen ja palautusvastuuseen liittyviä lainsäädännön yleisiä uudistustarpeita erityisesti oikeusvarmuuden ja omaisuuden suojan näkökulmasta ja ryhtyy arvioinnin perusteella tarvittaessa lainsäädäntötoimenpiteisiin.

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Isyyslaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan isyyden toteamiseen ja vahvistamiseen sekä isyyden kumoamiseen.

2 §

Isyys avioliiton perusteella

Aviomies on lapsen isä, kun lapsi on syntynyt avioliiton aikana.

Jos avioliitto on aviomiehen kuoleman vuoksi purkautunut ennen lapsen syntymää, aviomies on lapsen isä, jos lapsi on syntynyt sellaiseen ai-

kaan, että lapsi on voinut tulla siitetyksi ennen aviomiehen kuolemaa. Jos äiti on ennen lapsen syntymää solminut uuden avioliiton, uusi aviomies on kuitenkin lapsen isä.

3 §

Isyys muissa tapauksissa

Jos isyyttä ei todeta 2 §:n nojalla, isyys vahvistetaan maistraatin tai tuomioistuimen päätöksellä.

Isä on tällöin se:

- 1) joka on siittänyt lapsen;
- 2) jonka siittiötä on käytetty äidin hedelmöittämiseen muulla tavalla ja lapsi on tästä syntynyt.

Jos lapsen äidille on annettu hedelmöityshoitoa annetun lain (1237/2006) 1 §:ssä tarkoitettua hedelmöityshoitoa ja lapsi on syntynyt annetun hoidon tuloksena, lapsen isä on mies, joka yhteisymmärryksessä äidin kanssa antoi suostumuksensa hoitoon. Jos hoitoa on annettu naiselle yksin, lapsen isä on mies, jonka siittiötä on käytetty hoidossa, jos mies on ennen hoidon antamista tai yhteisymmärryksessä äidin kanssa hoidon antamisen jälkeen suostunut isyyden vahvistamiseen mainitun lain 16 §:n 2 momentin mukaisesti.

2 luku

Isyyden selvittäminen

4 §

Isyyden selvittämisen tarkoitus ja käyttöala

Isyyden selvittämisen tarkoituksena on hankkia sellaisia tietoja, joiden nojalla isyys voidaan vahvistaa tai todentaa.

Lastenvalvoja selvittää isyyden, kun:

- 1) lastenvalvoja saa tiedon 18 vuotta nuoremasta lapsesta, jonka osalta isyyttä ei ole todettu 2 §:n nojalla;
- 2) mies haluaa tunnustaa isyytensä, eikä isyyttä ole todettu 2 §:n nojalla;

3) lapsen äiti ja mies, jonka isyys on todettu 2 §:n nojalla, yhdessä pyytävät lastenvalvojalta isyyden selvittämistä ennen kuin kuusi kuukautta on kulunut lapsen syntymästä;

4) lapsen äiti ja mies, jonka isyys on todettu 2 §:n nojalla, hyväksyvät sen, että isyys selvitetään toisen miehen tunnustettua tai ilmoitettua aikovansa tunnustaa lapsen 15 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Isyyden selvittäminen voidaan aloittaa jo ennen lapsen syntymää, jos näytön saaminen isyydestä muutoin vaarantuisi tai siihen on muu erityinen syy. Oikeusgeneettisessä isyystutkimuksessa tarvittava näyte lapsesta voidaan kuitenkin ottaa vasta lapsen syntymän jälkeen.

Jos lapsi kuolee ennen kuin isyyden selvittäminen on toimitettu, asian käsittely raukeaa. Isyyden selvittäminen aloitetaan kuitenkin uudestaan, jos mies haluaa tunnustaa isyyden ja tunnustamislausuma voidaan 15 §:n 3 momentin mukaan vielä antaa.

5 §

Isyyden selvittämisen toimeenpanija

Isyyden selvittää äidin kotikunnan lastenvalvoja. Jos lapsi on täyttänyt 15 vuotta, lapsen äiti on kuollut tai äidillä ei ole Suomessa kotikuntaa, isyyden selvittää kuitenkin lapsen kotikunnan lastenvalvoja tai, jos lapsella ei ole täällä kotikuntaa, sen kunnan lastenvalvoja, jossa lapsi oleskelee.

Jos mies haluaa tunnustaa isyytensä, eikä isyyden selvittäminen kuulu minkään 1 momentissa tarkoitettun kunnan lastenvalvojalle, isyyden selvittää miehen kotikunnan lastenvalvoja.

Jos isyyden selvittäminen ei 1 ja 2 momentin mukaan kuulu minkään kunnan lastenvalvojalle, isyyden selvittää Helsingin kaupungin lastenvalvoja.

6 §

Neuvottelu isyyden selvittämiseksi

Saatuaan tiedon seikasta, jonka vuoksi isyys on selvitettävä, lastenvalvojan on neuvoteltava

äidin, 15 vuotta täyttäneen lapsen ja, jos mahdollista, sen miehen kanssa, joka saattaa olla lapsen isä. Jos isyys selvitetään 4 §:n 2 momentin 3 tai 4 kohdan nojalla, neuvotteluun on kutsuttava myös mies, jonka isyys on todettu 2 §:n nojalla.

Jos isyys on 16 §:n mukaisesti tunnustettu ennen lapsen syntymää, neuvottelu toimitetaan kuitenkin vain, jos äiti, tunnustaja tai mies, joka katsoo olevansa lapsen isä, viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä ilmoittaa lastenvalvojalle käsityksensä, että lapsen tunnustanut mies ei ole lapsen isä.

7 §

Neuvottelun toimittaminen ja velvollisuus pysyä totuudessa

Neuvottelussa pyritään saamaan ne tiedot, joiden avulla isyys voidaan selvittää. Neuvottelun aluksi lastenvalvojan tulee selostaa isyyden selvittämiseen liittyvät toimenpiteet sekä isyyden vahvistamisen merkitys ja sen oikeusvaikutukset.

Tietoja antaessaan äidillä ja miehellä on velvollisuus pysyä totuudessa. Sama velvollisuus koskee myös tunnustamislauseman antamista, tunnustamisen hyväksymistä ja tunnustamisen johdosta toimitettua kuulemistä.

8 §

Lastenvalvojan oikeus saada tietoja

Lastenvalvojan oikeuteen saada tietoja isyyden selvittämistä varten sovelletaan, mitä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000) säädetään. Lastenvalvojalla on oikeus saada miehen henkilöllisyyden ja asuinpaikan selvittämiseksi tarpeellisia tietoja salassapitosäännösten estämättä myös äidin ilmoittaman miehen työnantajalta sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitetun majoitustoiminnan harjoittajalta.

9 §

Geneettisen ja lääketieteellisen selvityksen hankkiminen

Lastenvalvojan on tilattava isyyden selvittämisen yhteydessä oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain (378/2005) 1 §:ssä tarkoitettu oikeusgeneettinen isyystutkimus lapsesta, äidistä ja miehestä, joka saattaa olla lapsen isä, jos mies pyytää tutkimusta tai jos lastenvalvoja muuten katsoo sen tarpeelliseksi. Jos tutkimus voidaan mainitun lain mukaan määrätä tehtäväksi muusta kuin edellä tarkoitettusta henkilöstä, lastenvalvoja voi katsoessaan sen aiheelliseksi tilata tutkimuksen.

Lastenvalvojan tilaama oikeusgeneettinen isyystutkimus voidaan tehdä vain sen suostumuksella, josta näyte on tarkoitus ottaa. Jos tutkimus aiotaan tehdä vainajasta tai hänestä aiemmin otetusta näytteestä eikä vainaja ole eläessään antanut suostumusta tutkimukseen, siihen on saatava vainajan oikeudenomistajien suostumus.

Jos tutkimus on tarkoitus tilata miehen tai äidin molemmista vanhemmista, toisesta vanhemmasta yksin tai muusta sukulaisesta, lastenvalvojan tilaamaan tutkimukseen ja siihen annettavaan suostumukseen sovelletaan, mitä oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain 6, 7 ja 9 §:ssä sekä 11 §:n 1 momentissa säädetään tuomioistuimen määräämästä tutkimuksesta.

Lastenvalvoja voi hankkia lääketieteellisen asiantuntijalausannon lapsen siirtämisajankohdasta, jos sen hankkimista voidaan pitää tarpeellisenä muut selvitykset huomioon ottaen.

10 §

Tutkittavalle annettavat tiedot ja ilmoitukset

Ennen oikeusgeneettisessä isyystutkimuksessa tarvittavan näytteen ottamista ja tutkimuksen tilaamista lastenvalvojan tulee selostaa tutkittavalle tutkimukseen liittyvät toimenpiteet ja tutkimuksen merkitys isyyden selvittämisen kan-

nalta sekä 9 §:n 1—3 momentissa tarkoitetut edellytykset tutkimuksen tekemiselle.

Saatuana oikeusgeneettiseen isyystutkimukseen perustuvan lausunnon lastenvalvojan on viipymättä ilmoitettava sen sisällöstä tutkittavalle.

11 §

Isyyden selvittämisen keskeyttäminen

Isyyden selvittäminen on keskeytettävä, jos 15 vuotta täyttänyt lapsi sitä vaatii.

Lastenvalvoja voi päättää, että isyyden selvittäminen keskeytetään, jos:

1) on ilmeistä, ettei isyyden vahvistamista varten ole saatavissa riittävästi tietoja;

2) lapsi on syntynyt hedelmöityshoidoista annetun lain 1 §:ssä tarkoitetun hoidon tuloksena naiselle, joka on saanut hoitoa yksin, ja on selvitetty, että siittiöiden luovuttaja ei ole mainitun lain 16 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla suostunut siihen, että hänet voidaan vahvistaa hoidon tuloksena syntyneen lapsen isäksi;

3) mies ei ole tunnustanut lasta ja on erityinen syy olettaa, että isyyden selvittäminen ei olisi lapsen edun mukaista, eikä 15 vuotta täyttänyt lapsi vaadi isyyden selvittämistä.

Keskeytetty isyyden selvittäminen on aloitettava uudestaan:

1) äidin, 15 vuotta täyttäneen lapsen tai isänä itseään pitävän miehen pyynnöstä, jos 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetut keskeyttämisen edellytykset eivät enää täyty;

2) äidin, 15 vuotta täyttäneen lapsen tai isyyden tunnustaneen miehen pyynnöstä, jos selvittämisen keskeyttäminen on perustunut 2 momentin 3 kohtaan.

12 §

Isyyden selvittämisestä laadittava pöytäkirja

Lastenvalvojan on laadittava isyyden selvittämisestä pöytäkirja. Pöytäkirjaan tulee merkitä

kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä isyyttä vahvistettaessa.

Jos neuvottelua isyyden selvittämiseksi ei 6 §:n 2 momentin mukaan ollut toimitettava, isyyden selvittämisestä laadittava pöytäkirja sisältää ainoastaan:

1) tiedon siitä, että kukaan 6 §:n 2 momentissa mainituista henkilöistä ei ole määräjassa ilmoittanut käsitystään siitä, että isyyden tunnustanut mies ei ole lapsen isä;

2) lastenvalvojan lausuman siitä, että hänen tiedossaan olevien seikkojen nojalla ei ole aihetta epäillä sitä, että joku muu kuin tunnustaja olisi lapsen isä.

Äidillä, 15 vuotta täyttäneellä lapsella ja miehellä, jolla on 29 §:n 2 momentin mukainen kanneoikeus, on pyynnöstä oikeus saada tieto isyyden selvittämisestä laaditusta pöytäkirjasta kokonaisuudessaan siitä riippumatta, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 11 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään.

13 §

Tunnustamistilaisuuden varaaminen ja kanteen nostaminen

Lastenvalvojan on varattava miehelle tilaisuus tunnustaa isyytensä, jos hän katsoo, että oikeusgeneettisen isyystutkimuksen tai muun selvityksen valossa voidaan pitää todistettuna, että mies on lapsen isä.

Jos mies ei tunnusta isyyttä eikä lapsi ole täyttänyt 18 vuotta, lastenvalvoja ajaa lapsen puolesta kanteen isyyden vahvistamiseksi siten kuin 6 luvussa säädetään.

14 §

Muutoksenhaku

Lapsen äiti, 15 vuotta täyttänyt lapsi ja mies, joka katsoo olevansa lapsen isä, saa hakea muutosta isyyden selvittämisen keskeyttämisestä tai sen uudelleen aloittamisesta koskevaan lastenvalvojan päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa

(586/1996) säädetään. Edellä mainitut ja lastenvalvoja saavat hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Isyyden vahvistamista koskevan kanteen nostamisesta säädetään 29 §:ssä. Lastenvalvojan 11 §:n nojalla antamaan päätökseen on liitettävä tieto kanneoikeudesta ja siihen liittyvästä määräajasta.

3 luku

Isyyden tunnustaminen

15 §

Tunnustamisen käyttöala

Jollei 2 momentissa toisin säädetä, isyyden tunnustaminen ei voi koskea lasta, jolla on jo isä. Tunnustaa ei myöskään voida lasta, joka on adoptoitu.

Tunnustaa voidaan kuitenkin lapsi, jonka osalta isyys on todettu 2 §:n nojalla, jos ne, joiden hyväksyminen 19 §:n nojalla tarvitaan, hyväksyvät tunnustamisen. Kun tunnustaminen vahvistetaan maistraatissa, 2 §:n nojalla todettu isyys kumoutuu.

Isyyttä ei voida tunnustaa lapsen kuoleman jälkeen. Isyys voidaan kuitenkin tunnustaa, jos lapsi on kuollut niin pian syntymänsä jälkeen, että tunnustamislausumaa ei ole olosuhteet huomioon ottaen voitu antaa lapsen eläessä. Tunnustamislausuma on tässä tapauksessa annettava ennen kuin vuosi on kulunut lapsen kuolemasta. Jos isyys tunnustetaan lapsen kuoleman jälkeen, isyys selvitetään, kuten 2 luvussa säädetään.

16 §

Isyyden tunnustaminen ennen lapsen syntymää

Mies voi tunnustaa isyytensä ennen lapsen syntymää ilmoittamalla olevansa syntyvän lapsen isä siten kuin jäljempänä säädetään.

Ilmoitus on annettava henkilökohtaisesti ja tulevan äidin läsnä ollessa terveydenhoitajalle

tai kättilölle sen kunnan äitiysneuvolassa, jossa syntyvän lapsen äidille ja miehelle on annettu raskaudenaikaisia neuvolapalveluita. Ennen tunnustamisen vastaanottamista osapuolille on selvitettävä tunnustamisen merkitys ja oikeusvaihtokutukset.

Tunnustamislausuma, jota 2 momentissa tarkoitetaan, voidaan antaa myös äidin kotikunnan lastenvalvojalle äidin esitettyä todistuksen raskaudestaan. Tällöin noudatetaan, mitä 2 momentissa säädetään.

Terveydenhoitajan, kättilön tai lastenvalvojan, jota 2 ja 3 momentissa tarkoitetaan, on kieltäydyttävä ottamasta vastaan tunnustamista, jos:

- 1) äiti vastustaa tunnustamista;
- 2) miehen tai tulevan äidin henkilöllisyyttä ei ole luotettavasti selvitetty;
- 3) on syytä epäillä, ettei tunnustaja ole lapsen isä; tai
- 4) on syytä epäillä, että tunnustaja ei mielen-tilansa, kielivaikeuksien tai muun syyn vuoksi kykene ymmärtämään tunnustamisen merkitystä.

Tunnustamisesta laadittavasta asiakirjasta säädetään 22 §:ssä. Äidin hyväksytyä tunnustamisen kirjallisesti asiakirja on viipymättä toimitettava sen kunnan lastenvalvojalle, jolle isyyden selvittäminen 5 §:n mukaan kuuluu.

17 §

Tunnustamisen peruuttaminen, kiistäminen ja vaikutuksettomuus

Mies, joka on 16 §:n nojalla tunnustanut isyytensä, voi peruuttaa tunnustamisensa ilmoittamalla siitä kirjallisesti isyyden selvittämisestä huolehtivalle lastenvalvojalle viimeistään 30. päivänä lapsen syntymästä.

Lapsen äiti tai mies, joka katsoo olevansa lapsen isä, voi 1 momentissa säädetyin tavoin ilmoittaa käsityksensä siitä, että lapsen tunnustanut mies ei ole lapsen isä.

Tunnustaminen, jota 16 §:ssä tarkoitetaan, on vaikutukseton, jos Suomen viranomaisilla ei silloin, kun isyyden selvittäminen lapsen synnytyä alkaa, ole 49 §:n perusteella toimivaltaa isyyttä koskevassa asiassa.

18 §

Isyyden tunnustaminen lapsen syntymän jälkeen

Mies voi tunnustaa isyytensä lapsen syntymän jälkeen ilmoittamalla henkilökohtaisesti 2 momentissa tarkoitettulle tunnustamisen vastaanottajalle olevansa lapsen isä. Vastaanottajan on ennen tunnustamista selvitettävä miehelle tunnustamisen merkitys ja oikeusvaikutukset.

Isyyden tunnustamisen ottaa vastaan lastenvalvoja, maistraatin päällikkö, henkikirjoittaja tai julkinen notaari. Mies, joka avioliittoa solmittaessa haluaa tunnustaa olevansa kihlakumppaninsa lapsen isä, voi antaa tunnustamislausuman myös vihkijälle. Tunnustamisen ottaa ulkomailla vastaan sellainen Suomen edustuston virkamies, joka voi konsulipalvelulain (498/1999) 33 §:n mukaan suorittaa edustustossa julkisen notaarin tehtäviä. Tunnustamisesta laadittavasta asiakirjasta säädetään tämän lain 22 §:ssä.

Jos tunnustamislausuman on vastaanottanut muu viranomaisena kuin isyyden selvittämisestä huolehtiva lastenvalvoja, tunnustamisesta laadittu asiakirja on viipymättä lähetettävä mainitulle lastenvalvojalle.

Tunnustamislausuma voidaan vieraassa valtiossa antaa noudattaen sitä muotoa ja menettelyä, jota kyseisen valtion lain mukaan on noudatettava.

19 §

Tunnustamisen hyväksyminen

Isyyttä ei voida tunnustamisen perusteella vahvistaa, jos tunnustaminen koskee 2 §:ssä tarkoitettua lasta, elleivät äiti ja aviomies ole hyväksyneet tunnustamista.

Isyyttä ei voida tunnustamisen perusteella vahvistaa myöskään, jos lapsi on täyttänyt 15 vuotta, ellei lapsi ole hyväksynyt tunnustamista.

Jos tunnustaminen on tehty ennen lapsen syntymää, isyyttä ei voida vahvistaa tunnustamisen perusteella, ellei syntyvän lapsen äiti ole hyväksynyt tunnustamista.

Hyväksyminen, jota 1 ja 2 momentissa tarkoitetaan, annetaan sen kunnan lastenvalvojalle, joka selvittää isyyden. Hyväksymisen voi vastaanottaa myös se, joka 18 §:n 2 momentin mukaan voi ottaa vastaan tunnustamisen. Hyväksyminen on annettava sen vastaanottajalle henkilökohtaisesti.

20 §

Kuuleminen

Lastenvalvojan on varattava seuraaville tilaisuus tulla kuulluksi tunnustamisen johdosta:

1) äidille, jollei hän ole 16 §:n mukaisesti hyväksynyt tunnustamista;

2) lapsen huoltajalle, jos se on hankaluudetta järjestettävissä;

3) tunnustajan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle, jos tunnustaja on alaikäinen.

Lastenvalvoja voi kuulla muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja henkilöitä, jos se on asian selvittämiseksi tarpeen. Kuulla voidaan suullisesti tai kirjallisesti. Kuulla voi myös se, joka 18 §:n 2 momentin mukaan voi ottaa vastaan tunnustamisen.

21 §

Henkilöllisyyden toteaminen

Edellä 16 tai 18 §:ssä tarkoitettun tunnustamislausuman, 19 §:ssä tarkoitettun hyväksymisen tai 20 §:ssä tarkoitettun suullisen kuulemisen vastaanottajan tulee todeta tunnustamislausuman tai hyväksymisen antajan tai kuultavan henkilöllisyys henkilöllisyystodistuksen perusteella tai muulla tähän verrattavalla, luotettavalla tavalla.

22 §

Tunnustamisesta ja sen hyväksymisestä laadittava asiakirja

Tunnustamisesta ja sen hyväksymisestä on tehtävä asiakirja. Asiakirja on päivättävä ja siihen merkitään lapsen, lapsen äidin ja tunnustavan miehen yksilöintitiedot. Asiakirjan allekir-

joittavat isyytensä tunnustanut mies ja tunnustamisen vastaanottaja. Jos jonkun tulee hyväksyä tunnustaminen, hyväksyjän ja hyväksymisen vastaanottajan on allekirjoitettava asiakirja.

Jollei lapsi, äiti taikka aviomies, jonka tulee hyväksyä tunnustaminen, ole todistettavasti saanut tietoa tunnustamislauseman antamisesta ja heidän olinpaikkansa on tunnettu, lastenvalvojan on annettava heille tieto tunnustamisesta postitse saantitodistusta vastaan.

23 §

Asiakirjojen toimittaminen maistraatille

Kun isyyden selvittäminen on toimitettu ja mies on tunnustanut isyytensä, tulee isyyden selvittäneen lastenvalvojan toimittaa isyyden selvittämisestä tehty pöytäkirja ja tunnustamista koskevat asiakirjat 27 §:ssä tarkoitettulle maistraatille.

4 luku

Miehen oikeudenomistajien suostumus isyyden vahvistamiseen

24 §

Suostumus isyyden vahvistamiseen ilman oikeudenkäyntiä

Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella ja isyyden selvittäminen ja oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittavat kuolleen miehen olevan lapsen isä, miehen oikeudenomistajat voivat lapsen syntymän jälkeen antaa suostumuksen siihen, että isyys vahvistetaan ilman oikeudenkäyntiä maistraatin päätöksellä edellyttäen, että lasta ei ole tunnustettu eikä kannetta isyyden vahvistamiseksi ole vireillä.

25 §

Suostumuksesta laadittava asiakirja

Miehen oikeudenomistajien 24 §:ssä tarkoitusta suostumuksesta on laadittava asiakirja. Suostumukseen ja asiakirjaan sovelletaan, mitä

tässä laissa säädetään isyyden tunnustamisesta lapsen syntymän jälkeen, tunnustamiseen liittyvästä kuulemisesta, tunnustamisen hyväksymisestä ja asiakirjojen toimittamisesta maistraatille. Oikeudenomistajan suostumusta ei kuitenkaan edellytetä annettavan vastaanottajan läsnä ollessa.

5 luku

Isyyden vahvistaminen maistraatissa

26 §

Maistraatin toimivalta

Isyys vahvistetaan maistraatissa, jos:

1) mies on tunnustanut isyyden 15—22 §:ssä säädetyin tavoin eikä ole aihetta epäillä, ettei mies ole lapsen isä;

2) kuolleen miehen oikeudenomistajat ovat 24 ja 25 §:ssä säädetyin tavoin antaneet suostumuksensa siihen, että isyys vahvistetaan maistraatin päätöksellä, ja 24 §:ssä tarkoitettujen selvitysten perusteella voidaan pitää selvitettyinä, että mies on lapsen isä.

Isyys voidaan vahvistaa, vaikka miehen tai äidin henkilöllisyyttä ja perhesiteitä osoittavat asiakirjat ovat puutteelliset, jos lisäselvitystä ei kohtuudella ole saatavissa ja isyyden selvittäminen ja oikeusgeneettinen isyystutkimus osoittavat, että mies on lapsen isä.

Jos mies on 16 §:ssä säädetyin tavoin tunnustanut isyytensä, isyys voidaan 1 momentin 1 kohdassa säädetyin perustein vahvistaa, vaikka mies olisi kuollut ennen lapsen syntymää.

27 §

Alueellisesti toimivaltainen maistraatti

Isyyden vahvistaa 26 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa se maistraatti, jonka toimialueella lastenvalvoja toimii.

Jos maistraattien toiminnan tehostamiseksi tai tasapainoisen alueellisen kehityksen edistämiseksi on tarpeen siirtää isyyden vahvistamista

koskevia asioita maistraatilta toiselle, valtiovarainministeriön asetuksella säädetään, miltä maistraateilta toimivalta siirtyy ja mille maistraateille se siirtyy, sekä toimivallan jakautumisen perusteista asiat vastaanottavien maistraattien kesken.

28 §

Isyysasian käsittely maistraatissa ja muutoksenhaku

Isyyden vahvistamista koskevan asian käsittelyyn maistraatissa sovelletaan hallintolakia (434/2003). Jos asiassa ei ole menetelty kuten tämän lain 3 ja 4 luvuissa säädetään, asiakirjat ovat puutteelliset tai isyyskysymystä ei ole riittävästi selvitetty, maistraatti voi pyytää lastenvalvojaa täydentämään asiakirjoja tai hankkimaan tarpeellista saatavilla olevaa lisäselvitystä.

Maistraatin päätökseen ei saa hakea muutosta. Asianosaisen oikeudesta nostaa kanne isyyden vahvistamiseksi ja kanteen nostamiselle säädetystä määräajasta säädetään 29 ja 30 §:ssä. Päätökseen on liitettävä tieto 29 §:ssä tarkoitettua kanneoikeudesta ja 30 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräajasta. Sen lisäksi, mitä hallintolain 54 §:ssä säädetään tiedoksiantovelvollisuudesta, maistraatin on annettava päätös tiedoksi lastenvalvojalle.

6 luku

Isyyden vahvistamista koskeva oikeudenkäynti

29 §

Kanneoikeuden edellytykset ja asianosaiset

Lapsi, jonka osalta isyyttä ei ole äidin avioliiton perusteella todettu eikä maistraatin tai tuomioistuimen päätöksellä vahvistettu, voi vaatia isyyden vahvistamista nostamalla kanteen isänsä otaksumaansa miestä vastaan. Jos mies on kuollut, kanne nostetaan miehen oikeudenomistajia vastaan.

Miehellä, joka katsoo olevansa lapsen isä, on oikeus nostaa isyyden vahvistamista koskeva kanne lasta vastaan:

1) jos lastenvalvoja on keskeyttänyt isyyden selvittämisen, koska lapsesta tai lapsen äidistä ei ole saatu näytettä, josta oikeusgeneettinen isyys-tutkimus olisi voitu tehdä; tai

2) jollei maistraatti ole vahvistanut isyyttä ja siihen on muu syy kuin se, ettei 19 §:ssä tarkoitettua hyväksymistä ole saatu.

Jos mies kuolee kanteen ollessa vireillä, miehen oikeudenomistajat tulevat hänen sijaansa.

30 §

Kanneoikeuden rajoitukset

Kannetta isyyden vahvistamiseksi ei voida ajaa, jos lapsi on täyttänyt 15 vuotta ja vastustaa isyyden vahvistamista. Kannetta ei voida saattaa vireille eikä asian käsittelyä jatkaa, jos lapsi on kuollut.

Miehen, joka katsoo olevansa lapsen isä, on pantava kanne vireille vuoden kuluessa siitä päivästä, jona hän sai tiedon 29 §:n 2 momentissa tarkoitettua lastenvalvojan tai maistraatin päätöksestä.

31 §

Lapsen puhevallan käyttäminen

Isyyden vahvistamista koskevassa oikeudenkäynnissä alaikäisen lapsen puhevaltaa käyttää lastenvalvoja, joka on 5 §:n nojalla selvittänyt isyyden. Lastenvalvojalla ei kuitenkaan ole puhevaltaa, jos Suomen viranomaisten kansainvälinen toimivalta perustuu muuhun kuin 49 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun seikkaan.

Isyyden vahvistamista koskevassa oikeudenkäynnissä alaikäisen lapsen puhevaltaa saavat lastenvalvojan ohella käyttää lapsen huoltaja tai muu laillinen edustaja ja 15 vuotta täyttänyt lapsi itse soveltaen, mitä oikeudenkäymiskaaren 12 luvussa säädetään. Jos lastenvalvoja ja lapsen muu edustaja ovat puhevaltaa käyttäessään

erimielisiä, on noudatettava lastenvalvojan mielipidettä.

Tuomioistuimen tulee varata tilaisuus tulla kuulluksi jokaiselle, joka 1 tai 2 momentin mukaan saa käyttää lapsen puhevaltaa. Myös lapsen äidille tulee varata tilaisuus tulla kuulluksi, vaikka hän ei olisi lapsen huoltaja, jos kuuleminen on hankaludetta järjestettävissä.

Lapselle, jota lastenvalvoja 1 momentin nojalla edustaa isyyden vahvistamista koskevassa asiassa, myönnetään korvauksetta oikeusapulain (257/2002) mukainen oikeusapu sen estämättä, mitä oikeusavun edellytyksistä muuten säädetään.

32 §

Vastaajaksi haastaminen

Lapsen tulee haastaa vastaajaksi mies, jonka voidaan olettaa olevan lapsen isä.

Jos tällaisia miehiä on useita, voidaan heidät haastaa vastaajiksi samaan oikeudenkäyntiin. Miehet tulee haastaa vastaajiksi samaan oikeudenkäyntiin, jos on ilmeistä, että selvityksen saaminen isyydestä sitä edellyttää.

Jos mies nostaa 29 §:ssä tarkoitetun kanteen lasta vastaan, hän voi haastaa vastaajiksi myös ne miehet, jotka kantajan ohella voivat tulla kysymykseen lapsen isänä.

Miestä, jonka osalta on oikeusgeneettisellä isyystutkimuksella selvitetty, että hän ei voi olla lapsen isä, ei saa ilman erityistä syytä haastaa vastaajaksi.

33 §

Haasteen tiedoksianto

Haasteen tiedoksiannosta säädetään oikeudenkäymiskaaren 11 luvussa. Jollei tiedoksiannon vastaanottajan eikä hänen tiedoksiannon vastaanottamista varten valtuuttamansa olinpaikasta voida saada tietoa, haasteen tiedoksianto voidaan kuitenkin toimittaa kuuluttamalla vain, jos isyydestä on saatavilla siinä määrin todistei-

ta, että oikeudenkäynnin aloittamista miestä vastaan on pidettävä lapsen edun mukaisena.

34 §

Isyyden selvittämisestä laaditun pöytäkirjan tiedoksianto

Kantajan tulee liittää isyyden selvittämisestä laadittu pöytäkirja haastehakemukseen, jos isyys on lain mukaan pitänyt selvittää. Jos pöytäkirjaa ei ole liitetty haastehakemukseen, tuomioistuimen tulee pyytää pöytäkirja lastenvalvojalta.

35 §

Oikeuspaikka

Toimivaltaisesta tuomioistuimesta isyyden vahvistamista koskevassa asiassa säädetään oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa.

Kun isyyden vahvistamista koskeva asia on vireillä toimivaltaisessa tuomioistuimessa, ei saman lapsen isyyskysymystä saa tutkia toisessa tuomioistuimessa. Tuomioistuimen on tällöin siirrettävä asia siihen tuomioistuimeen, jossa asia on jo vireillä.

36 §

Kanteen peruuttaminen ja isyyden poissuljenta

Kun isyyden vahvistamista koskevaa kannetta ajetaan useampaa kuin yhtä miestä vastaan, voi kantaja peruuttaa kanteen jonkun miehen osalta, jos tämä ei vastusta kanteen peruuttamista. Kanne voidaan peruuttaa kuitenkin vain, jos tuomioistuin kuultuaan muita vastaajia tähän suostuu. Tuomioistuimen on tällöin jätettävä asia kyseistä miestä koskevalta osalta sillensä.

Jos isyyden vahvistamista koskevaa kannetta ajetaan useampaa kuin yhtä miestä vastaan, tuomioistuin voi ennen isyyskysymyksen lopullista ratkaisemista hylätä kanteen yhden tai useamman miehen osalta, jos oikeusgeneettisen isyystutkimuksen perusteella on pidettävä todistettuna, ettei kyseinen mies voi olla lapsen isä.

37 §

Näytön hankkiminen

Tuomioistuimen on omasta aloitteestaan määrättävä hankittavaksi kaikki se selvitys, minkä se katsoo asian ratkaisemisen kannalta tarpeelliseksi. Jos oikeudenkäynnissä esiin tulleiden seikkojen perusteella on aihetta olettaa, että mies, joka ei ole asianosaisena, on lapsen isä, tuomioistuin voi varata hänelle tilaisuuden tulla kuulluksi. Tuomioistuin voi myös kehottaa lastenvalvojaa täydentämään isyyden selvittämistä.

38 §

Muutoksenhaun käsittely

Jos kantaja tai vastaaja hakee muutosta isyydestä annettuun tuomioon, voi muutoksenhaku-tuomioistuin käsitellä asian myös sellaisen asianosaisen osalta, jota muutoksenhaku ei koske. Asiaa ei kuitenkaan tule ilman erityistä syytä ottaa käsiteltäväksi sellaisen miehen osalta, jota muutoksenhaku ei koske ja jota koskeva vaatimus on hylätty sen vuoksi, että hänen isyytensä ei ole mahdollinen suoritetun oikeusgeneettisen isyystutkimuksen nojalla.

7 luku

Isyyden kumoaminen

39 §

Isyyden kumoamisen perusteet

Miehen isyys on kumottava, jos oikeusgeneettisen isyystutkimuksen avulla tai muutoin on selvitetty, ettei miehen ja lapsen välillä ole 3 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettua suhdetta.

40 §

Isyyden kumoaminen maistraatin päätöksellä

Aviomiehen isyys on kumottu, kun toinen mies on 18 §:ssä tarkoitettulla tavalla tunnusta-

nut isyytensä ja maistraatti on vahvistanut isyyden tunnustamisen perusteella.

Jos lapsen äiti ja aviomies ovat yhdessä pyytäneet lastenvalvojalta isyyden selvittämistä 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla, ja oikeusgeneettisen isyystutkimuksen perusteella voidaan todeta, että aviomies ei voi olla lapsen isä, maistraatti voi vanhempien yhteisestä hakemuksesta vahvistaa, että aviomies ei ole lapsen isä. Maistraatti ei kuitenkaan voi päättää asiasta, jos äidille on annettu hedelmöityshoitoa ajankohtana, jolloin lapsi on saatettu alkuun. Asia voidaan ratkaista lasta kuulematta. Hake-mus maistraatille tulee tehdä ennen kuin vuosi on kulunut lapsen syntymästä.

Maistraatin 1 ja 2 momenteissa tarkoitettuihin päätöksiin ei saa hakea muutosta.

41 §

Isyyden kumoaminen kanteen perusteella

Isyyden kumoamista koskevan kanteen saa käräjäoikeudessa nostaa lapsi, äiti tai mies, jonka isyys on avioliiton perusteella todettu tai maistraatin päätöksellä vahvistettu.

Isyyden kumoamista koskevan kanteen saa 42 §:n 2 momentissa mainituissa tapauksissa nostaa myös se, joka katsoo 1 momentissa tarkoitettun miehen asemesta olevansa lapsen isä.

Kanne on nostettava niitä 1 momentissa mainittuja henkilöitä vastaan, joilla kantajan ohella on oikeus kanteen nostamiseen.

Jos asianosainen kuolee oikeudenkäynnin kestäessä, hänen oikeudenomistajansa tulevat hänen sijaansa.

42 §

Kanneoikeuden rajoitukset

Lapsen kanneoikeutta voi käyttää vain 15 vuotta täyttänyt lapsi itse. 15 vuotta nuoremmalle lapselle tai 15 vuotta täyttäneelle lapselle, joka ei mielenterveyden häiriön, kehitysvammaisuuden tai muun vastaavan synn vuoksi kykene ymmärtämään asian merkitystä, voidaan kuitenkin määrätä edunvalvoja lapsen kanneoi-

keuden käyttämistä varten, jos siihen on lapsen edun kannalta erittäin painava syy.

Miehellä, joka katsoo olevansa äidin avioliiton aikana syntyneen lapsen isä, on oikeus nostaa kanne äidin aviomiehen isyyden kumoamiseksi ainoastaan, jos:

1) äiti ja aviomies ovat asuneet erillään lapsen syntymän aikaan;

2) kantaja on asunut yhdessä lapsen äidin kanssa lapsen syntymän aikaan ja osallistunut lapsen hoitoon tai jos kantajan ja lapsen välille on muutoin muodostunut perheyhteyteen rinnastettava suhde; ja

3) tuomioistuin arvioi kanteen nostamisen olevan lapsen edun mukainen.

Aviomiehellä tai isyytensä tunnustaneella miehellä ei ole oikeutta nostaa kannetta, jos hän saatuun tietää toisen miehen olleen sukupuoliyhdynnässä äidin kanssa tai toisen miehen siittiötä käytetyn äidin hedelmöittämiseen lapsen siittämisajankana on lapsen syntymän jälkeen kirjallisesti ilmoittanut, että lapsi on hänen. Äidillä ei ole oikeutta nostaa kannetta, jos hän on kirjallisesti hyväksynyt edellä tarkoitettua ilmoituksen.

43 §

Kuoleman vaikutus kanneoikeuteen ja vastaajan puhevallan käyttöön

Kannetta isyyden kumoamiseksi ei voida panna vireille, jos lapsi on kuollut.

Kannetta isyyden kumoamiseksi ei voida panna vireille sellaisen 41 §:ssä tarkoitettua asianosaisen puolesta, joka on kuollut. Isäksi todetun tai vahvistettua miehen kuoltua hänen puolisonsa ja perillisansä voivat kuitenkin saattaa isyyden kumoamiskanteen vireille siten kuin 44 §:n 3 momentissa säädetään.

Jos mies, jonka 41 §:n 3 momentin mukaan tulisi olla asiassa vastaajana, on kuollut, vastaajaksi on haastettava hänen oikeudenomistajansa. Jos äiti on kuollut, hänen oikeudenomistajiaan ei haasteta vastaajiksi.

44 §

Määräaika kanteen nostamiselle

Äidin, 42 §:n 2 momentissa tarkoitettua miehen ja miehen, jonka isyys on todettu avioliiton perusteella, on pantava kanne vireille kahden vuoden kuluessa lapsen syntymästä. Jos miehen isyys on vahvistettu tunnustamisen perusteella, isyytensä tunnustaneen miehen ja äidin on pantava kanne vireille kahden vuoden kuluessa siitä, kun isyys on vahvistettu.

Kanne voidaan tutkia, vaikka se olisi pantu vireille määräajan päättymisen jälkeen, jos kantajalla, jota 1 momentissa tarkoitetaan, oli laillinen este tai hän näyttää muun erittäin painavan syyn, jonka vuoksi kannetta ei ole aikaisemmin nostettu. Kanne on kuitenkin jätettävä tutkimatta, jos sitä ei ole nostettu viipymättä sen jälkeen, kun syy kanteen nostamatta jättämiselle oli poistunut.

Jos aviomies tai isyytensä tunnustanut mies on kuollut menettämättä kanneoikeuttaan, on eloon jääneellä puolisollla sekä jokaisella, joka lapsen ohella tai lapsen jälkeen on miehen lähin perillinen, oikeus nostaa kanne vuoden kuluessa miehen kuolemasta tai, jos miehellä vielä olisi ollut käytettävissään pitempi aika, tuon ajan kuluessa.

45 §

Sivullisen miehen kuuleminen

Jos oikeudenkäynnissä esille tulleiden seikkojen perusteella on aihetta olettaa, että tietty mies, joka ei ole asianosaisena, on lapsen isä, voi tuomioistuin varata hänelle tilaisuuden tulla kuulluksi.

46 §

Oikeuspaikka

Toimivaltaisesta tuomioistuimesta isyyden kumoamista koskevassa asiassa säädetään oikeudenkäymiskaaren 10 luvussa.

47 §

Oikeudenkäyntimenettely

Isyyden kumoamista koskevaan oikeudenkäyntiin sovelletaan, mitä 33 ja 37 §:ssä säädetään.

8 luku

Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset

48 §

Isyyden määräytyminen välittömästi lain nojalla

Isyys määrätty välittömästi lain nojalla Suomen lain mukaan, jos:

1) lapsen äidillä lapsen syntymän aikaan on asuinpaikka Suomessa; tai

2) lapsen äidillä ei lapsen syntymän aikaan ole asuinpaikkaa missään valtiossa ja hän oleskelee tuolloin Suomessa tai on täällä turvapaikanhakijana.

Jos Suomen lakia ei 1 momentin mukaan sovelleta, isyys määrätty välittömästi lain nojalla sen valtion lain mukaan, jota on sovellettava siinä valtiossa, jossa:

1) lapsen äidillä lapsen syntymän aikaan on asuinpaikka; tai

2) lapsen äiti lapsen syntymän aikaan oleskelee tai on turvapaikanhakijana, jos äidillä ei tuolloin ole asuinpaikkaa missään valtiossa.

Jos lapsella kuitenkin on syntymän aikaan kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen läheisempi yhteys johonkin muuhun valtioon kuin siihen, jonka laki 1 tai 2 momentin mukaan tulisi sovellettavaksi, isyyden määräytymiseen välittömästi lain nojalla sovelletaan tuossa valtiossa sovellettavaa lakia.

Jos isyysuhde on lapsen syntymän jälkeen vakiintunut muussa kuin 1—3 momentissa tarkoitettussa valtiossa sovellettavan lain mukaisesti ja lapsella on läheinen yhteys tuohon valtioon, isyyden määräytymiseen välittömästi lain nojalla sovelletaan 1—3 momentista poiketen tuossa valtiossa sovellettavaa lakia.

49 §

Suomen viranomaisten kansainvälinen toimivalta

Suomen viranomaiset ovat toimivaltaisia isyyttä koskevassa asiassa, jos:

1) lapsella on Suomessa asuinpaikka;

2) lapsella ei ole asuinpaikkaa missään valtiossa, mutta hän oleskelee Suomessa tai on täällä turvapaikanhakijana;

3) vastaajalla tai ainakin yhdellä heistä on tai viimeksi ennen kuolemaansa oli Suomessa asuinpaikka;

4) vastaajalla ei ole asuinpaikkaa missään valtiossa, mutta hän oleskelee tai viimeksi ennen kuolemaansa oleskeli Suomessa tai on täällä turvapaikanhakijana; taikka

5) lapsi tai mies on tai viimeksi ennen kuolemaansa oli Suomen kansalainen eikä asiaa voida ratkaista siinä vieraassa valtiossa, jossa lapsella tai miehellä on asuinpaikka ja asian ratkaisemiselle Suomessa on erityinen syy.

Isyyden selvittämistä ja tunnustamista koskevassa asiassa Suomen viranomaiset ovat sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, toimivaltaisia, jos mies haluaa tunnustaa isyytensä ja:

1) miehellä on Suomessa asuinpaikka; taikka

2) miehellä ei ole asuinpaikkaa missään valtiossa, mutta hän oleskelee Suomessa tai on täällä turvapaikanhakijana.

Isyyden selvittämistä, jota 2 luvussa tarkoitetaan, ei kuitenkaan toimiteta, jos Suomen viranomaisten toimivalta perustuu ainoastaan 1 momentin 3 tai 4 kohtaan.

50 §

Vieraassa valtiossa vireillä olevan asian vaikutus

Jos vieraan valtion viranomaisessa on vireillä isyyttä koskeva asia ja on ilmeistä, että asiassa annettava päätös tunnustetaan Suomessa, Suomen viranomaisen on keskeytettävä saman, täällä myöhemmin vireille tulleen asian käsittely, kunnes on selvitetty, tunnustetaanko vieraassa valtiossa annettu päätös täällä.

Suomen viranomainen voi kuitenkin olla keskeyttämättä asian käsittelyä tai jatkaa keskeytetyn asian käsittelyä, jos osoitetaan, että ratkaisun saaminen muutoin kohtuuttomasti viivästyisi.

51 §

Sovellettava laki

Isyyttä koskevassa asiassa sovelletaan Suomen lakia, jollei 48 §:stä muuta johdu.

52 §

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen tunnustaminen

Isyydestä vieraassa valtiossa annettu päätös, joka on voimassa siinä valtiossa, tunnustetaan Suomessa ilman eri vahvistusta.

Vieraassa valtiossa annettua päätöstä ei kuitenkaan tunnusteta, jos:

1) päätöksen antaneen vieraan valtion viranomaisen toimivalta ei perustunut kenenkään osapuolen asuin- tai kotipaikkaan, kansalaisuuteen tai muuhun sellaiseen liittymään, joka huomioon ottaen viranomaisella olisi ollut perusteltu syy ottaa asia käsiteltäväkseen;

2) päätös on annettu pois jäänyttä vastaan eikä haastehakemusta tai vastaavaa asiakirjaa ole annettu tiedoksi pois jääneelle niin hyvissä ajoin ja sillä tavalla, että hän olisi voinut valmistautua vastaamaan asiassa;

3) päätös on ristiriidassa sellaisen Suomessa annetun isyyttä koskevan päätöksen kanssa, jota koskeva oikeudenkäynti on tullut vireille ennen ulkomailla annettuun päätökseen johtanutta oikeudenkäyntiä;

4) päätös on ristiriidassa sellaisen vieraassa valtiossa aikaisemmin annetun isyyttä koskevan päätöksen kanssa, joka tunnustetaan Suomessa; taikka

5) päätös on vastoin Suomen oikeusjärjestyksen perusteita.

Päätöksenä, jota 1 ja 2 momentissa tarkoitetaan, pidetään tuomioistuimen ja muun viranomaisen päätöstä sekä oikeustoimen vahvistamista tai rekisteröintiä, jos lapsen ja miehen välistä suhdetta pidetään tällaisen toimenpiteen seurauksena isyysuhteena tai isyysuhteen katsotaan tällaisen toimenpiteen vuoksi lakanneen siinä valtiossa, jossa rekisteröinti tai muu toimenpide on suoritettu.

53 §

Vieraassa valtiossa annetun päätöksen vahvistaminen

Helsingin hovioikeus voi hakemuksesta vahvistaa, tunnustetaanko vieraassa valtiossa isyydestä annettu päätös Suomessa.

Asiaa käsiteltäessä hovioikeuden on varattava lapselle, isälle, äidille tai jollekulle muulle tilaisuus tulla kuulluksi, jos kuuleminen on tarpeen asian selvittämiseksi ja kuultavan olinpaikka on vaikeuksitta selvitettävissä.

54 §

Säännösten toissijaisuus

Tämän luvun säännöksiä on sovellettava ainoastaan, jollei pohjoismaisten isyysratkaisujen tunnustamisesta annetusta laista (352/1980) muuta johdu.

55 §

Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaisuus

Vieraan valtion lain säännös on jätettävä huomiotta, jos sen soveltaminen johtaisi Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaiseen tulokseen.

9 luku

Erinäiset säännökset

56 §

Lapsen itsemääräämisoikeuden rajoittaminen

Mitä 11 §:ssä sekä 19 §:n 2 momentissa ja 30 §:n 1 momentissa säädetään 15 vuotta täyttäneen lapsen mielipiteen vaikutuksesta asiaan, ei sovelleta, jos lapsi ei mielenterveyden häiriön, kehitysvammaisuuden tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene ymmärtämään asian merkitystä.

57 §

Perättömän lausuman antaminen isyysasiassa

Jos äiti isyyden selvittämisen yhteydessä, tunnustamisen vuoksi tapahtuneessa kuulemisessa tai hyväksyessään tunnustamisen tahallaan antaa viranomaiselle väärän tiedon, joka osaltaan johtaa siihen, että isyys vahvistetaan virheellisesti, hänet on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *perättömän lausuman antamisesta isyysasiassa* sakkoon.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti mieheen, joka isyyden selvittämisen yhteydessä, isyyttä tunnustaessaan tai hyväksyessään tunnustamisen tahallaan antaa viranomaiselle väärän tiedon, joka osaltaan johtaa siihen, että isyys vahvistetaan virheellisesti.

58 §

Käsittelyn kiireellisyys

Isyyden selvittämistä, vahvistamista ja kumoamista koskevat asiat on käsiteltävä kiireellisinä.

59 §

Virka-apu

Lastenvalvoja on pyynnöstä velvollinen antamaan virka-apua toisen kunnan lastenvalvojalle isyyden selvittämisessä ja vahvistamisessa las-

tenvalvojalle kuuluviissa tehtävissä. Tällöin lastenvalvoja on velvollinen myös edustamaan toista lastenvalvojaa käsiteltäessä tämän toimeen kuuluvaa asiaa toimialueensa tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona.

60 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarvittaessa tarkemmin:

- 1) lapsen syntymää koskevasta ilmoituksesta;
- 2) lääketieteellisen selvityksen antamisesta ja siitä maksettavasta korvauksesta;
- 3) maistraatin toimintatavoista, kun isyys on vahvistettu tai kumottu maistraatin päätöksellä;
- 4) henkilöllisyyden toteamiseksi hyväksyttävistä asiakirjoista.

Oikeusministeriön asetuksella säädetään niistä isyyden selvittämiseen, tunnustamiseen, oikeudenomistajien suostumukseen ja isyyden vahvistamiseen liittyvistä asiakirjoista, jotka annetaan asianomaiseen tarkoitukseen vahvistetulla lomakkeella. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos vahvistaa käytettävien lomakkeiden kaavat.

10 luku

Voimaantulo

61 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan isyyslaki (700/1975), jäljempänä *kumottava laki*, ja isyyslain voimaanpanosta annettu laki (701/1975).

62 §

Lain soveltaminen

Tätä lakia sovelletaan myös silloin, kun lapsi on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa, jollei toisin säädetä.

63 §

Isyyden selvittäminen

Jos lapsi on syntynyt ja isyyden selvittämistä koskeva neuvottelu on pidetty ennen tämän lain voimaantuloa, isyyden selvittämiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Isyyden selvittämisen keskeyttämiseen sovelletaan tällöin kuitenkin, mitä 11 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään.

Jos äiti 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa vastustaa isyyden selvittämistä, isyyden selvittämistä voidaan miehen pyynnöstä jatkaa, vaikka mies ei ole tunnustanut isyyttään.

64 §

Isyyden tunnustaminen

Jos mies on tunnustanut isyyden ennen tämän lain voimaantuloa, tunnustamisen hyväksymiseen ja vahvistamiseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

65 §

Isyyden vahvistamiskanne

Jos isyyden vahvistamista koskeva kanne on vireillä tuomioistuimessa tämän lain tai momentin tullessa voimaan, siihen sovelletaan tämän momentin voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Kannetta ei kuitenkaan voida hylätä isyyslain voimaanpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentissa säädetyllä perusteella.

Isyyden vahvistamiskanne, joka on vireillä tämän momentin tullessa voimaan tai joka tulee vireille tämän momentin tultua voimaan, voidaan tutkia sen estämättä, että tuomioistuin on aikaisemmin jättänyt isyyden vahvistamatta isyyslain voimaanpanosta annetun lain 7 §:n 2 momentin nojalla.

Jos isyyden selvittämiseen on 63 §:n mukaan sovellettava tämän lain voimaan tullessa voi-

massa olleita säännöksiä, lastenvalvoja ei voi lapsen puolesta ajaa kannetta isyyden vahvistamiseksi, jos äiti kumottavan lain 8 §:n 2 momentissa säädetyin tavoin vastustaa isyyden selvittämistä ja lapsi ei ole täyttänyt 15 vuotta.

66 §

Isyyden kumoaminen

Äiti ei voi panna vireille isyyden kumoamiskannetta, jos lapsi on syntynyt aikaisemmin kuin 1 päivänä lokakuuta 1976.

Edellä 41 §:n 2 momenttia ja 42 §:n 2 momenttia ei sovelleta, jos lapsi on syntynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Isyyden kumoamiskanteeseen, joka on tuomioistuimessa vireillä tämän lain voimaan tullessa, sovelletaan säännöksiä, joita oli sovellettava tämän lain tullessa voimaan. Kannetta ei kuitenkaan voida jättää tutkimatta sillä perusteella, että äiti ja aviomies ovat kumpikin kuolleet.

67 §

Lapsen perintöoikeus eräissä tapauksissa

Avioliiton ulkopuolella ennen 1 päivänä lokakuuta 1976 syntyneellä lapsella ei ole tuomioistuimessa vahvistetun isyyden perusteella perintöoikeutta isänpuoleisen perittävän jälkeen, jos perittävä on kuollut ennen 31 päivää tammikuuta 2012. Lapsella on kuitenkin tämän momentin ensimmäisen virkkeen estämättä oikeus perintöön, jos perittävän omaisuus on perintökaaren (40/1965) 5 luvun 1 §:n nojalla mennyt valtiolle taikka jos perintöoikeuden menetyksestä on pidettävä kohtuuttomana avioliiton ulkopuolella syntyneiden sisarusten yhdenvertaisen kohtelun tai muun siihen verrattavan, kantajasta riippumattoman erityisen painavan syyn perusteella. Tällainen oikeus perintöön on saatettava voimaan viimeistään perintökaaren 16 luvun 1 §:ssä säädetyssä määräajassa.

Mitä 1 momentin ensimmäisessä ja toisessa virkkeessä säädetään, ei kuitenkaan sovelleta, jos isyys on vahvistettu isyyslain voimaansaannosta annetun lain 7 §:n 2 momentissa säädettyssä määräajassa taikka jos lapsella oli 30 päivänä syyskuuta 1976 isä, mutta isyys on sen jälkeen kumottu tai isyyttä koskeva tuomio on purettu, ja toisen miehen isyys on vahvistettu tämän jälkeen.

68 §

Viittaukset aikaisempaan lakiin

Jos laissa tai asetuksessa viitataan lainkohtaan, jonka tilalle on tullut tämän lain säännös, tämän lain tultua voimaan noudatetaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Laki

oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annetun lain (378/2005) 2 ja 3 §, 11 §:n 3 momentti ja 13 § seuraavasti:

2 §

Tutkimuksen teettäminen

Tuomioistuin voi käsiteltävänä olevassa isyyden vahvistamista tai kumoamista koskevassa asiassa määrätä tutkimuksen tehtäväksi, jos asianosainen sitä vaatii tai jos tuomioistuin pitää sitä muutoin tarpeellisena asian selvittämiseksi. Lastenvalvoja voi tilata tutkimuksen, jos isyyslain (/) 9 §:ssä säädetty edellytykset ovat olemassa.

3 §

Tutkimuksen tekijä

Tutkimus tehdään Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa tai Helsingin yliopiston Hjelt-instituutissa (*tutkimuksen tekijä*).

11 §

Tutkimusmääräyksen antaminen

— — — — —
Todistuksen antaa näytteen ottamisesta vastuussa oleva terveydenhuollon ammattihenkilö tai isyyslain 18 §:n 2 momentissa tarkoitettu Suomen edustuston virkamies.

13 §

Näytteen ottaminen

Elossa olevasta otetaan tutkimusta varten suun limakalvolta, jollei verinäytteen ottamiseen ole erityistä syytä.

Vainajasta näyte otetaan saatavilla olevasta kudoksesta.

Verinäytteen ottaa siihen tarvittavan koulutuksen saanut laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö terveydenhuollon toimintayksikössä. Näyte suun limakalvolta voidaan ottaa myös lastenvalvojan tai isyyslain 18 §:n 2 momentis-

sa tarkoitetun Suomen edustuston virkamiehen valvonnassa. Ennen näytteen ottamista näyttee-

nantajan on todistettava henkilöllisyytensä näytteenottajalle tai näytteenoton valvojalle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

nimilain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään nimilain (694/1985) 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 617/1998, uusi 4 momentti seuraavasti:

4 §
Lapsen sukunimen muuttaminen isän sukunimeksi tunnistamisen perusteella vahvistettu vasta sen jälkeen, kun lapsi on kuollut.

Lapsen sukunimi voidaan muuttaa isän sukunimeksi lapsen kuoleman jälkeen, jos isyys on

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Laki

lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin (361/1983) uusi 8 a § seuraavasti:

8 a §
Sopimus lapsen huollosta ennen lapsen syntymää että lapsen huolto uskotaan molemmille vanhemmille yhteisesti.
Tunnustamisen vastaanottaneen terveydenhoitajan tai kätilön on todistettava omalla allekirjoituksellaan vanhempien allekirjoitukset ja sen jälkeen toimitettava asiakirja isyyslain 16 §:n 5 momentissa tarkoitettulle lastenvalvojalle sopimuksen vahvistamista varten. Sosiaali-

Jos mies on tunnustanut isyytensä ennen lapsen syntymää isyyslain (/) 16 §:ssä tarkoitetulla tavalla, mies ja syntyvän lapsen äiti voivat samassa yhteydessä tehdä sopimuksen siitä,

lautakunta ei voi vahvistaa sopimusta ennen _____ Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
kuin miehen isyys on vahvistettu. 20 .

Laki

lapsen elatuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) 13 §:n 2 momentti ja 17 §:n 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 8 b § seuraavasti:

3 luku

Elatusavun vahvistaminen sopimuksella

8 b §

Lastenvalvoja on pyynnöstä velvollinen antamaan virka-apua toisen kunnan lastenvalvojalle elatusavun vahvistamista koskevista asioista lastenvalvojalle kuuluvissa tehtävissä. Tällöin lastenvalvoja on velvollinen myös edustamaan toista lastenvalvojaa käsiteltäessä tämän toimeen kuuluvaa asiaa toimialueensa tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona.

tissa mainitulla lapsen edustajalla on oikeus vaatia myös lapselle tulevan elatusavun vahvistamista.

17 §

Tarkempia säännöksiä elatusavusta sovittaessa ja vahvistettaessa käytettävistä lomakkeista annetaan oikeusministeriön asetuksella.

13 §

Isyyden vahvistamista koskevan kanteen yhteydessä isyyslain (/) 31 §:n 1 ja 2 momen-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .

Helsingissä 15 päivänä joulukuuta 2014